

ارزیابی پتانسیل های گردشگری جاویژه روستای هدف گردشگری قلعه رودخان با استفاده از بخش بندی مبتنی بر فعالیت

حمیده بیگی^۱

۱- استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۶ بهمن ۱۳۹۸

تاریخ دریافت: ۱۱ خرداد ۱۳۹۸

چکیده مبسوط

۱. مقدمه

اصطلاح «گردشگری جاویژه» از اصطلاح «بازاریابی جاویژه» اقتباس شده است. بازار جاویژه ها می توانند مناطق جغرافیایی، یک صنعت خاص، نژاد و یا گروه خاصی از مردم باشد. با توجه به ماهیت متنوع گردشگری جاویژه و محصولات مرتبط با آن، رویکردهای دیگری نیز در تعریف این شکل از گردشگری مورد استفاده قرار می گیرد از جمله: رویکرد جغرافیایی و جمعیتی، رویکرد محصول محور، رویکرد مشتری محور. در رویکرد جغرافیایی و جمعیتی؛ محیط روستای هدف گردشگری قلعه رودخان از منظر فعالیت های گردشگری و نه صرف توجه به جاذبه گردشگری شناخته شده شاخص آن که دژ قلعه رودخان است مورد مطالعه قرار می گیرد. در رویکرد محصول محور، بر حضور گردشگران و جامعه محلی در فعالیت ها و بخش های مختلف و متنوع گردشگری منطقه تأکید می گردد و رویکرد مشتری محور نیز به نیازها و انتظارات گردشگری، جامعه مهمان و میزبان اشاره دارد. مسأله مورد بررسی این پژوهش، تنوع بخشی و بهره گیری از تمامیت ظرفیت های گردشگری مبتنی بر فعالیت در روستای هدف گردشگری قلعه رودخان است و رویکردهای گردشگری موجود را واجد بهره برداری مقطعی و ناقص و به دور از سیاست های توسعه پایدار گردشگری معرفی می نماید.

۲. مبانی نظری

گردشگری با علائق ویژه: (SIT) ارائه فعالیت های گردشگری- سفارشی است که منافع خاص گروه ها و افراد را جلب می کند. در این حالت، گردشگری برای برآوردن یک علاقه یا نیاز خاص انجام می شود. این گردشگری شامل شامل چهار تجربه اصلی است: اقناع کننده و پرثمر، غنچه، ماجراجویانه و آموزشی است.

* نویسنده مسئول:

دکتر حمیده بیگی

آدرس: گروه جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

پست الکترونیکی: Email H.beigi@guilan.ac.ir

بازاریابی جاویژه: عبارت است از هدف گرفتن یک کالا یا خدمت به سوی بخش کوچکی از بازار که کالاها یا خدمات موجود نتوانسته اند نیاز آنها را به طور مطلوب برآورده سازند. گردشگری جاویژه: به عنوان یک محصول خاص گردشگری می تواند متناسب با نیازهای یک مخاطب خاص/ بازار خاص و با ارائه محصولات خاص جاویژه، به ایجاد و تثبیت موقعیت خود به عنوان مقاصد گردشگری جاویژه مبادرت ورزد.

۳. روش پژوهش

این پژوهش با بهره گیری از روش های مصاحبه محور، گفتگو با گروه کانونی، تدوین و توزیع پرسشنامه، مشاهدات شخصی و تجزیه و تحلیل اسناد موجود از منابع مختلف انجام پذیرفت. استفاده از روش های چندگانه تحقیقاتی در این تحقیق به منظور اطمینان آماری از اطلاعات ناکافی موجود اتخاذ گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده های آماری این پژوهش از سه روش استفاده گردید: تحلیل محتوا، تحلیل مضمون و استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱. در بررسی و تحلیل آمار توصیفی این پژوهش، از روش های آمار شامل فراوانی و نمودار هیستوگرام، و همچنین آزمون های نرمال بودن استفاده شد. در بخش آمار استنباطی، نیز با توجه به اینکه داده های پژوهش از توزیع نرمال تبعیت نمی کردند، از آزمون آماری کای اسکور استفاده شد و تجزیه و تحلیل داده ها استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ انجام شد.

۴. یافته های تحقیق

روستای هدف گردشگری قلعه رودخان با دارا بودن جاذبه های گردشگری ممتاز، تا کنون از منظر قابلیت های گردشگری جاویژه و توسعه پایدار آتی آن و رویکرد مشارکتی جامعه محلی در پروژه های گردشگری قابل انجام در آن، مورد مطالعه قرار نگرفته است به

ایده‌آل‌ترین شرایط به منظور توسعه گردشگری جاویژه در مناطق، برنامه‌ریزی و هدایت توره‌های تخصصی سازمان‌دهی شده است. این توره‌ها که توسط راهنمایان تخصصی آموزش‌دیده و از سوی تورگردانان و آژانس‌های مسافرتی برگزار می‌گردد به دلیل آگاهی دادن به گردشگران در مورد شرایط مقصد مورد بازدید و بایدهای و نبایدهای ارتباط جامع‌میزبان و مهمان و توصیه‌های حفاظتی زیست‌محیطی، پیامدهای منفی گردشگری را به حداقل می‌رسانند و مانع رسیدن جامعه به سطح‌آزدگی از حضور گردشگر می‌شوند. بر اساس جاویژه‌های مبتنی بر فعالیت معرفی شده روستای هدف- گردشگری قلعه‌رودخان، تهیه بسته‌های سفر جاویژه‌های منطقه و بازاربایی، تبلیغات و برگزاری توره‌های تخصصی عکاسی، توره‌های طبیعت‌گردی و پیاده‌روی در پارک جنگلی قلعه‌رودخان، توره‌های کشاورزی در فصل برداشت چای و برنج، توره‌های گردشگری مزرعه و اقامت در روستا، توره‌های تاریخی با تأکید بر معماری سیر تکوین دژ تاریخی قلعه رودخان (ساسانیان تا کنون)، توره‌های ورزشی در شاخه ماهیگیری بگیر و رها کن، توره‌های خوراک و غذانشناسی، توره‌های علمی و آموزشی و ... پیشنهاد می‌گردد. به منظور بهبود شرایط و ارتقاء کیفیت توره‌های جاویژه گردشگری روستای هدف گردشگری قلعه‌رودخان، توجه به تسهیلات و زیرساخت‌های گردشگری منطقه و اجرای پروژه‌های گردشگری مطرح شده در پژوهش همچون تسهیل دسترسی به بنای قلعه تاریخی و احداث اقامتگاه حائز اهمیت است. مشارکت ساکنان محلی در شناسایی، اجرا، ساخت و نظارت بر حسن اجرا، درخواست جامعه محلی از سرمایه‌گذاران دولتی و خصوصی فعال در گردشگری منطقه است و این عوامل سبب هم‌افزایی توان توسعه گردشگری جاویژه روستا می‌گردد.

کلیدواژه‌ها گردشگری با علائق ویژه، گردشگری جاویژه، بخش بندی مبتنی بر فعالیت، مشارکت، روستای هدف گردشگری قلعه رودخان.

تشکر و قدرانی

پژوهش حاضر حامی مالی نداشته و حاصل فعالیت علمی نویسندگان است.

همین جهت این مطالعه با هدف تنوع‌بخشی و توسعه گردشگری روستای هدف گردشگری قلعه‌رودخان و افزایش درآمد، اشتغال و کاهش نرخ مهاجرت روستانشینان به بررسی این قابلیت‌ها پرداخته است. در تحلیل پرسشنامه گردشگران و شاغلین محلی روستای- هدف گردشگری قلعه‌رودخان، در محورهای مورد پژوهش چون فعالیت‌های گردشگری جاویژه، نگرش جامعه محلی نسبت به گردشگری، پروژه‌های گردشگری قابل انجام و عوامل اجتماعی - اقتصادی تأثیرگذار بر توسعه گردشگری جاویژه مشخص شد که، بازدید از پارک جنگلی قلعه‌رودخان، تفریح و تفرج در کنار رودخانه قلعه‌رودخان، خرید سوغات و صنایع‌دستی محلی و صرف غذاهای متنوع بومی و محلی از مهم‌ترین انگیزه‌های حضور گردشگران در منطقه است. نتایج نظرسنجی شرکت‌کنندگان محلی این پژوهش نشان داد که با عنایت به کمبود امکانات شدید منطقه و کاهش فرصت‌های شغلی، گردشگری گزینه‌ای بسیار مناسب و سودآور برای اقتصاد روستا قلمداد می‌گردد، لیکن به دلیل عدم آموزش تخصصی گردشگری و مهمان‌پذیری امکان بهره‌برداری از این فرصت تا کنون محقق نگردیده است.

اکثریت گردشگران تمایل به بازدید از پارک جنگلی قلعه‌رودخان را دارند و ساکنان محلی تمایل بیشتر به عرضه سوغات و غذاهای محلی و اجاره منزل شخصی به گردشگران دارند و از این فعالیت‌ها درآمد اقتصادی بیشتری کسب می‌نمایند. یافته‌های پژوهش بیانگر این مطلب است که ۵۹/۸ درصد ساکنان محلی نگرش دوستانه نسبت به گردشگران دارند در حالی که ۵/۴ درصد نگرش غیر-دوستانه و ۳۴/۸ درصد نیز اعتقاد به رفتار دوگانه (دوستانه و غیر-دوستانه) گردشگران داشته‌اند. ۸۱/۳۱ درصد از گردشگران، رفتار ساکنان محلی را دوستانه، ۴/۷ درصد غیردوستانه و ۱۳/۹۹ درصد رفتار دوگانه را انتخاب نمودند. ساکنان محلی اصلاح مسیر دسترسی به روستا و ایجاد مرکز فرهنگی را از اولویت‌های پروژه‌های گردشگری جاویژه منطقه خود عنوان نموده‌اند و اولویت پروژه قابل اجرا گردشگری جاویژه از منظر گردشگران، احداث تله‌کابین به منظور تسهیل در بازدید از جاذبه تاریخی قلعه‌رودخان است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

Use your device to scan and read the article online

How to cite this article:

Beigi, H. (2020). An evaluation of niche tourism potentials in Ghaleh-Rudkhan tourism target village using activity-based segmentation. *Journal of Research & Rural Planning*, 9(2), 49-67.

<http://dx.doi.org/10.22067/jrpp.v9i4.81067>